

Fredrika Bremer-förbundet

YTTRANDE

2021-10-25 Dnr Ju 2020/06

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet av SOU 2021:56 Nya regler om utländska föräldraskap och adoption i vissa fall

Fredrika Bremer-förbundet delar slutsatsen i SOU 2016:11, "Olika vägar till föräldraskap" som kom fram till att surrogatmoderskap inte i någon form bör införas i Sverige då det finns stor risk för påtryckningar och att kvinnor utnyttjas.

Fredrika Bremer-förbundet ser därför med oro på hur författningsförslagen i "Nya regler om utländska föräldraskap och adoption" (SOU 2021:56) kommer underlätta utnyttjandet av kvinnor och barn i surrogatarrangemang.

För att kunna skydda både kvinnor och barn krävs istället ett förbud mot internationella surrogatarrangemang och en informationsinsats av Myndigheten för familjerätt och föräldrakunskapsstöd i syfte att avråda svenskar från att köpa surrogatmoderskap utomlands i likhet med vad utredningen SOU 2016:11 kom fram till.

Fredrika Bremer-förbundet anser att SOU 2021:56 haft ett bristande jämställdhetsperspektiv och analys av hur förslagen kommer påverka kvinnors och barns rättigheter.

I detta ärende har Fredrika Bremer-förbundets styrelse beslutat den 22 oktober 2021

KOMMENTARER TILL FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Fredrika Bremer-förbundet har valt att särskilt kommentera följande av utredningens förslag.

1.1 Förslag till lag om ändring i föräldrabalken

En ansökan om adoption får bifallas även om en adoption annars inte skulle vara möjlig med hänsyn till bestämmelserna i 6, 8 och 10 §§, om den som vill adoptera har haft för avsikt att vårda och fostra barnet som sitt eget sedan barnets födelse, adoptionen kommer att bekräfta en faktisk familjerelation mellan barnet och den som vill adoptera och det finns synnerliga skäl att bifalla adoptionen. Det som sägs i 8 § gäller dock fortfarande i förhållande till den som fött barnet och som är barnets vårdnadshavare.

“Adoption får bifallas även om en adoption annars inte skulle vara möjlig med hänsyn till Föräldrabalken kap. 4 §8”

Fredrika Bremer-förbundet delar utredningens bedömning om att samtycke till adoption fortsatt ska krävas av surrogatmodern då hon är vårdnadshavare. I enlighet med Föräldrabalken 1 kap §7, moderskapsprincipen, är den som föder barnet barnets mor. Samtycke som har inhämtats i annat land inom ramen för surrogatarrangemang bör inte erkännas i Sverige eftersom samtycket inhämtas innan barnet ens har fötts vilket strider mot Föräldrabalken 4 kap §9 *“Ett samtycke från den som har fött barnet får lämnas först sedan den föräldern har återhämtat sig tillräckligt efter barnets födelse.”*

“Adoption får bifallas även om en adoption annars inte skulle vara möjlig med hänsyn till Föräldrabalken kap. 4 §10”

Fredrika Bremer-förbundet ser allvarligt på att det i förslag 1.1 föreslås att det ska finnas situationer där Föräldrabalken kap. 4 §10 förbises.

Förbud mot ersättning, Föräldrabalken kap. 4 §10 lyder: *“En ansökan om adoption får inte bifallas, om det från någon sida har getts eller utlovats ersättning eller om det har avtalats om bidrag till barnets underhåll. Ett avtal om ersättning eller underhåll som avses i första stycket är utan verkan. Lag (2018:1288).”*

Fredrika Bremer-förbundet avstyrker utredningens förslag om att lagen om förbud mot ersättning i vissa fall ska förbises och inte hindra en adoption. Fredrika Bremer-förbundet ser att ett avsteg från förbud mot ersättning kommer underlätta handel med surrogatmödrar och surrogatbarn. Utredningen nämner att ersättningen för ett surrogatarrangemang hos en etablerad förmedling i Sverige kan uppgå till mellan 500.000 till 2.000.000 kronor beroende på i vilket land surrogatprocessen genomförs i.

Att betala en ersättning för ett barn har blivit en affärsverksamhet för flera surrogatförmedlingar i Sverige där kopplingen mellan betalningen och adoptionen är tydlig, framförallt i de så kallade "garantiprogrammen" där betalande kunder garanteras att surrogatprocessen kommer fortgå och göras på nytt fram tills att det finns ett barn kunderna kan adoptera. Det här inskränker även Barnkonventionen som sedan 1 januari 2020 är svensk lag. Barnkonventionen artikel 21 §d : *" vidta alla lämpliga åtgärder för att vid internationell adoption säkerställa att placeringen inte leder till otillbörlig ekonomisk vinning för de personer som medverkar i denna,"*

Fredrika Bremer-förbundet ser även att förslaget kan leda till att vanliga adoptionsprocesser styrs av kommersiella drivkrafter vilket Föräldrabalken kap. 4 §10 skall förhindra.

Förslag 1.2 om ändringar i Giltigheten av utländska avgöranden §7

"Ett avgörande av en utländsk domstol som innebär att ett 1. faderskap, 2. moderskap, eller 3. föräldraskap för en kvinna som var moderns make eller sambo har fastställts eller hävts och som har fått laga kraft gäller i Sverige, om det med hänsyn till en parts hemvist eller medborgarskap eller annan anknytning fanns skälig anledning att talan prövades i den främmande staten."

Fredrika Bremer-förbundet vill att det säkerställs att föreslagna förändringar i Förslag 1.2 om ändringar i Giltigheten av utländska avgöranden §7 inte ska leda till att det blir lättare att frångå Föräldrabalken 1 kap §7:

"Om en kvinna föder ett barn som tillkommit genom att ett ägg från en annan kvinna efter befruktning utanför kroppen har förts in i hennes kropp, skall hon anses som barnets moder. Lag (2002:251)."

Fredrika Bremer-förbundet ser att en ändring som skulle underlätta att man frångår Föräldrabalken 1 kap §7 riskerar att underlätta handel med surrogatmodrar eftersom surrogatmodern inte anses vara moder till barnet hon föder.